

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep.
0032 OSLO

Deres ref.:
16/148-1

Vår ref.:
2016/362-6/FD V 3/MHO

Dato:
01.05.2016

Høring - etablering av tvisteløsningsmekanisme for rettslige tvister mellom stat og kommune mv.

Det vises til Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) brev av 27. januar 2016, hvor forslag til endringer i tvisteloven, forvaltningsloven og enkelte andre lover ble sendt på høring.

Forsvarsdepartementet (FD) har enkelte merknader til forslaget om tvisteløsning i innsigelsessaker, som har størst praktisk betydning for forsvarssektoren.

Arealbruk med tilhørende planprosesser er et av de viktigste verktøy som benyttes for å sikre Forsvaret forutsigbare rammevilkår for trening og øving. I praksis har vi registrert at potensielle arealbrukskonflikter i tilknytning til kommunale arealplaner har vært økende over flere år. Forsvarssektorens behov avklares ofte i direkte dialog med berørte kommuner, men ved ulike behov og interessekonflikter har det vært avgjørende for å kunne fremme innsigelse for å ivareta Forsvarets behov. Forsvarsbygg har deltatt i prøveordning for samordning av statlige innsigelser og har positiv erfaring med slik avklaring mellom statlige aktører før oversendelse til kommuner.

FD har gjennomgått KMDs vurderinger om hvilke deler av en innsigelse som er egnet til å kunne prøves rettslig. Etter FDs oppfatning, er alternativ A med begrenset prøving den mest hensiktsmessige løsningen.

FD har fått innspill fra Forsvarsbygg om at alternativ A i stor grad sammenfaller med prøvingen av vilkår som skjer gjennom ordinær saksbehandlingsprosess – det har også vært fast praksis i prøveordningen for avklaring av innsigelser i regi av Fylkesmannen. Det vurderes fra vår side ikke å være problematisk at kommunene gis anledning til å få disse spørsmålene vurdert av en domstol. Det er likevel slik at rettslige prosesser ofte vil dra ut i tid og det hadde vært fordelaktig om forslaget hadde klargjort nærmere konsekvensen av at kommunene eventuelt tok ut stevning vedrørende avgjørelsen som lå til grunn. Vi har ikke

funnet beskrivelser i høringsnotat som går nærmere inn på rekkevidden av at det tas ut stevning i etterkant av statlig avgjørelse og forutsetter at ordinære regler etter tvistemålsloven legges til grunn. FD støtter KMDs angivelse av elementer som ikke skal kunne prøves, under alternativ A.

FD er av den oppfatning at alternativ B med full prøving av også mer faglige og politiske begrunnelser, ikke bør velges. Vår vurdering er at dette synes i mindre grad å være egnet for dette. I saker der innsigelse er meldt, må kommunen enten i) ta innsigelsen til følge og innarbeide endringer som forutsatt i planen eller ii) velge ikke å ta innsigelsen til følge og avvente resultat av mekling eller endelig avgjørelse i departementet. I behandlingen av en innsigelse virker det ikke logisk dersom en kommune skal kunne ta en innsigelse til følge for deretter å gå til domstolene for å kreve den prøvd på materielt innhold. Dersom man ikke kommer til enighet vil saken oversendes for klagebehandling – statlig klageorgan vil i sin vurdering også vurdere begrunnelsen for innsigelse og resultatet kan også gå i favør av kommunene som statistikken på side 26 i notatet beskriver.

FD ønsker også å knytte noen kommentarer til avsnitt 4.5 vedrørende en skjerpet begrunnelsesplikt. Forsvarssektorens behov er i all hovedsak knyttet til nasjonale mål, rammer og retningslinjer. Disse vedtas gjerne slik at det ikke fremkommer på detaljnivå hvilke løsninger som skal velges og hvilke konsekvenser dette vil kunne få for kommuneplaner eller lignende. Sektoren blir tidvis møtt med tilbakemeldinger om at overordnede vedtak fra Stortinget eller andre myndigheter ikke gir grunnlag for å sette begrensninger av betydning for kommunens arealplan. Det kan være utfordrende å gi en beskrivelse av og en utfyllende begrunnelse som tar innholdet i en nasjonal plan ned til diskusjoner om relevante byggehøyder eller lignende på kommunalt nivå. FD er innforstått med at bruk av innsigelse krever en god og klar begrunnelse for at man skal kunne ta i bruk innsigelse. Det vil likevel oppfordres til å utøve en viss forsiktighet med å stille detaljerte krav som genererer høyere konfliktnivå enn dagens nivå.

Med hilsen

Severin Vikanes (e.f.)
avdelingsdirektør

Mads Halle Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og signert, og har derfor ikke håndskrevne signaturer.